

ZDALNE AKADEMICKIE NR 2
ŚLADAMI POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH – 23.01.2021

Pojedyncze grupki turystyczne na trasie,
wiosna w sto pięćdziesiątą ósmą rocznicę walk,
z mapką Andrzeja w marszu zabłądzić nie da się,
spod Bugucickiego Nawiedzenia w drogę start¹.

Wśród uczestników klubowi bywalcy, młodzież,
Małgosia z Jędrzejowa z dwoma pociechami,
drogą asfaltową trochę ciężko po lodzie,
resztki śniegu, brązowe liście pod drzewami.

Odgłosy wycinki, leśnicy nie próżnują,
dla wzmocnienia cukierki z alkoholem wewnątrz,
wspomnienia powstańczych walk każdego nurtują,
stawiamy znicze szlachetną powinność pełniąc.

W Grochowiskach obelisk, zbiorowa mogiła²,
zwycięzcami byli żuawi Rochenbruna³,
rannych bojowników ludność wiejska leczyła,
nad wsiami gorzała niejedna krwawa łuna.

Wspomnienie grozy bitwy i poległych w boju,
bohaterskiego zrywu Polaków po latach,
dziś w wolnej Polsce inna forma niepokoju,
że trwamy w głupiej niezgodzie, zamiast się bratać.

Wolno przez Las Winiarski ku sośnie na szczudłach⁴,
multum przydrożnych kapliczek i rzeźb z kamienia,
gdzieniegdzie z daszkiem, ale zabytkowa studnia,
stojące jeszcze chaty, z wizją zawalenia.

Modne dzisiaj w zastępach leśnych nowe domki,
przykładem „Leśne Zacisze” w Winiarskim Lesie,
ukłon u stóp pionowej Wełcza patronki⁴,
choć wybrano spod niej tony piasku - trzyma się.

Rocha grupa wzmocniona zupą z soczewicy,
na polach weleckich smakuje wyśmienicie,
we wsi miejsce, gdzie Aleksander Uchnast uczył⁵,
pod tablicą ku jego czci Rocha oblicze.

Lasem koło Oleszek wzdłuż głównego traktu,
stojący wilk przyglądający się piechurom,
oj, nie udało się z nim nawiązać kontaktu,
byłoby to prawdziwe zbliżenie z naturą.

Od Kostek Małych błotnisty trasy odcinek,
w Zakościelu Matki Bożej kamienne rzeźby⁶,
duży krzyż Templariuszy zastanawia krzywą,
opuszczony z ogródkiem dom z czerwonej cegły⁷.

Dwa razy przez kładkę pod parking przy kościele,
zmęczone, uflogane towarzystwo Rocha,
nie trzeba szukać, na lodzie samochód jeden,
kres rajdu, czas łezkę uronić, ba, zaszlochać !

Kielce, 25.01.2021

Stanisław Janusz Komorowski „Roch”
Przewodnik Świętokrzyski PTTK i członek AKTK

Przypisy:

1. *Kościół Nawiedzenia NMP, I-y drewniany z fundacji Kazimierza Wielkiego, oddany w 1374, obecny murowany z 1630, Tomasz Szaniecki, kaznodzieja wiślicki, odnowiony w XIX, ostatni remont 2005/08. Za murami, naprzeciw parkingu kamienna figura Matki Boskiej w niebieskiej sukni, z 1905.*
2. *Bitwa powstańców z 18.03.1863, zginęło w niej pod Grochowiskami po ~ 300 Polaków i Rosjan, zbiorowa mogiła z krzyżem nad strumykiem z 1963, obok w lesie obelisk pamięci z 1973. Od 2012 odbywają się tutaj obchody rocznicowe bitwy z inscenizacją walk.*
3. *Franciszek Rochebrune, Francuz, jeden z dowódców oddziału tzw. żuawów śmierci, którzy nie pozwolili na zniszczenie polskich jednostek pod Grochowiskami, a całością Polaków w boju dowodził sam Marian Langiewicz.*
4. *Sosna Wełecka. W rejonie tym jeszcze do lat 60-ych XX okoliczni chłopcy wybierali na potrzeby budowlane piasek. Sosna, ~ 100 lat, z obnażonymi korzeniami po wybraniu piasku od 2002 uznana za pomnik przyrody. W okresie II WŚ miejsce to było także punktem dokonywania przez Niemców masowych egzekucji na więźniach z Buska-Zdroju.*
5. *Aleksander Antoni Uchnast, jako młodociany w wieku 14 lat walczył w Powstaniu Styczniowym pod Grochowiskami, Ludynią, ranny pod Opatowem, więziony w Sandomierzu, jako młodociany zwolniony z więzienia, 1905 działał w PPS, w II RP był nauczycielem w Szkole w Wełczu. Na budynku tej starej szkoły tablica pamiątkowa jemu poświęcona. Zmarł w 1939 w wieku 90 lat, pochowany na cmentarzu w Busku.*
6. *Dwie piękne figury Matki Boskiej w Bogucicach - Zakościele z roku 1914 i 1915.*
7. *Niedaleko pierwszego przejścia przez rzekę betonową kładką opuszczony domek z czerwonej cegły, z zaznaczoną na piaskowcowej tabliczce datą wzniesienia 1946.*